

Až umru...

Jan Neruda.

Až umru, přátelé, kéž je to dnes, nech, pohřbete mne někde v temný les, kde šedé šero v nejjasnější den, kde chlad a chlad je v nejpárnějším letě, kam slunce padá bravým pruhem jen, kde v mechu nejdružnější zvonek kvete, kde zřídka jen si ptáče zavzlyká ne píseň víc, spíš bolné varování a kam se z lidstva jenom utíká to nešťastné a věrné milování.

Sám, sám jsem životem jak lesem šel, o štěstí, lásku měl jsem jenom sen, a píseň pěl jsem ve stesku si jen, — rád bych i mrtve o samotě dlel!

Žít krušno mezi Čechy.

Svatopluk Čech.

Náš život přítomný má sice stínů dosti ve hlubokých dědinách i v šumném ruchu měst
jed kypř závisť a zášť, levňivostí.
Klep, babský zákeřník to, šláhá u všech cest;
dost šoušetví tu s nízkým chlebařením tyje,
dost frásí jalových na hřmotný huben bije,
dost kramářství tu dusí čistý cit a vzlet
a zdárnou myšlenku mrak tlumí dětských trol,
že zasteskneš si mnohdy s hlubokými vzdechy:
Žít krušno mezi Čechy!
A přeč ať projdeš svět, chlad zamrazí tě vřady,
nechť krásnější tam vše, jen tady bratry máš,
vzit musíš je, jak jsou, jich eností i jich vady
i v jejich slabostech rysůdný poznáváš!

RECEPTY NA FEUILLETONY.

Feuilleton od Jana Nerudy.

Takový český feuilletonista je šťastný člověk. On nemusí nic myslit, on nemusí být vtipným, ba on může být přímo hlupákem — račte odpustit — neboť jiní myslí a jsou vtipní za něho. Jen opsat potřebuje, co se u ochotně podává, a uvést to do nějakého pořádku.

Vyjde ráno z domova. "Račte dovolit," chytne mne nějaký pán, "řeknu vám něco. Levrier, hvězdář, teď umřel; to je ten, který nalezal posud nenalezené hvězdy. V Selčanech mají svatého Jana Nepomuckého, který má jen čtyry hvězdy, smějou se jim proto. Kdybyste takhle řekl, že teď, když Levrier umřel, už se ta pátá pro Selčany nikde nenalezne — ne? Oni mají skutečně jen čtyry," dodává pán po chvíli, když vidí, že mlčím. Zdá se mu totiž, že jsem myšlenku v celém jejím dosahu ještě nepochopil.

"No — mohlo by se," vypravím konečně ze sebe.

"Bylo by to velmi dobré," a zmizel.

"Hehehe," chytne mne někdo za rohem a vyruší náhle ze svatojánského rozjímání. "Já mám něco pro vás! Něco pikantního!"

"No?"

"Všiml jste si už těch ocelových klíčků u dam?"

"Jakých?"

"I těch, které nosí na kloboucích. Pojdte sem, pojdte, tadyhle jsou," a vleče mne k výkladu skříní. Vskutku, na kloboucích je po několika malých, ocelových klíčcích, křížem přeložených, místo přasek; někde jsou tři, někde čtyři. "Vidíte, kdybyste na to udělal nějaký vtip! Dají se na to udělat velmi dobré vtipy. Zepněte se na př., od čeho ty klíčky jsou, které otvírají ráj, který je od srdce — hehehe, není to výborné?"

"Výborné—výborné! Hehehe!" Člověku to dělá tak dobře, když se může jednou zasmát od srdce!

Vtip — to je zcela zvláštní dar boží! Není každému popřán. Také není nic platno od něho se nutit. Najednou je zde, člověk neví odkud, jako když s nebe spadne. Když takhle —

"Poslouchejte — já mám něco pro vás!" Vysoká postava, po čertech chytré oči.

Mikuláš, ztratil plášť, Mikuláška sukni — Maýře, zlob se zas, zlostí třeba pukni!

"Dejte si to, chcete-li!" a už je pryč.

Dám to! Kde jen se lidé těch nápadů nabereou! A k tomu poetických, ve verších — dar poesie je také dar boží. Jen ahych to nezapomněl. Honem do nejbližšího průjezdu. Ale myslím, že dar poesie je zcela jiný dar než dar vtipu, člověk si to nesmí míchat.

"Dobrého jitra!"

"Dobrého jitra!"

"Kdybyste takhle na neděli napsal dobrý feuilleton!"

"Což — vůle by byla! Slavíte v neděli snad svatbu?"

"I toto, ale myslím, abyste jednou do holičů stouchnuil, už by byl čas."

"Proč pak?"

"No, aby zas nesměli vlasy stříhat, ať si holi a dost! Jak pak mi vlásenkáři k tomu přijdem?"

"To já nevím, ale také nevím, co mně má do té věci být? Vždyť se to ani nehodí pro vtip!"

"Jak pak ne! Holič a on stříhá vlasy — není to komické? Jen si to dobře rozmyslete, posloužíte nám!"

"Já vskutku nevím —"

"Však vy to dovedete. Má úcta, nezapomeňte, v neděli!" —

Myšlenky zrovna přší se všech stran. Jeden mne laskavě upozorňuje, že se na Přítokopech mnoho mluví německy. Druhý mně činí svůdné nabídky, ahych "vynadal Maďarům". Třetí mně šetrně připomíná, že neplním dosti své povinnosti, neboť — "o našem závažném spolku nezmínil jste se ještě ani slůvkem, a je přec tak důležitý!" Čtvrtý mně sděluje k libovůli použití, že herec X. měl včera u Fleků hádku. Pátý mně obšírně vykládá všechny vady rybníku v městském parku a svádí mne k prorockým, že se tam za jisté hned v prvních osmi dnech utopí dvě chůvy i s dětmi. Šestý, vřelý to přítel paní A., vypráví mně se vzácnou ochotou, že má paní B. zase nového milého pana C. — "takové věci se rády čtou!" Sedmý mně šeptá vtip o kamenné kobyle sv. Václava na Václavském náměstí, vtip to as osmi koňských sil — "však vy to dovedete obrátit — podat!" Osmý míní lichotivě, že bych dovedl ostrou satyrou působit k tomu, "aby byly daně menší".

Do večera je člověk výtečnými nápady obsypán jako ježek ostny. Kdyby měl den dvakrát tolik hodin, člověk by těch nápadů ani neunes.

Konečně je večer, doba divadla, odpočinek. A po divadle kyne milá hospůdka. Už jsem dole ve foyeru, zrovna u východu —

"Pst, pst, pane N.! — něco vám chci říci!"

"Ah — jemnostpaní! Ráčíte?"

"Doprovodte mne trochu, jen malý kousek! — Prosím vás, dejte mou Klárinku do feuilletonu!"

"Vaši slečnu Klárinku?"

"Ano! Ona vám plete i v neděli punčochy!"

"Mně?"

"I ne! Kdo pak to jakživ slyšel, v neděli punčochy plet! A nedá si to vzít! Já jí ale řekla: Počkej, jak se sejdu s panem N., řeknu mu, aby tě dal do feuilletonu. Prosím vás, dejte jí tam!"

Už jsem jí tam dal! Slečnu Klárinku ale prosím pro všechno, co je jí svaté, aby v neděli už punčochy nepletla. Jak pak já k tomu přijdu!

MAXIM GORKIJ:

MĚSTO MAMONU.

Moje americké dojmy.

Viděl jsem spousty chudoby, a dobře znám ty její zelené, bezkrevné, vyhublé tváře. Leč hrůza chudoby na East Side překonává vše, co až dosud jsem spatřil. Děti vybírají z nádob na smeti, postavených pod chodník, kousky starého, zkaženého chleba i pohlcují je spolu se špinou a plesnivinou, tam na ulici v zapáchlém prachu a v dusivém ovzduší. A perou se o to jako psi. O půlnoci ba i později ony ještě potulují se prachem a špinou ulice, ty živoucí výčitky bohatství, ta melancholická poupatá chudoby. Jaký druh tekutiny proudí jejich tepnami? Jaké asi jest chemické složení jejich mozkův? Jejich přisce jsou jak hadry nasáklé prachem; jejich malé žaludky jak smetiště, z něhož vybírají si potravu. Jací mužové mohou dospěti z těchto dětí hladu a nuzoty? Jací občané?

Ameriko, ty, jež oslňuješ svět svými miliónáři, pohlédni nejprve na děti East Side a uvažuj o výhrůžce, již ony jsou tvému budoucnu! Vychloubání bohatstvím tam, kde jest East Side, je bibé vychloubání.

Přes to vše, — "není zla bez dobra", jak říkají v Rusku, v kraj optimistů.

Tento život ve hromadě zlat, toto modloslužebnictví peněz, toto hrozné uctívání Zlatého Dábla počíná již nititi odpor v zemi. Hnusný život, zamotaný do sítí železa a potlačující duši svou trudnou prázdnotou, vzněcuje nechut zdravých, již začínají se ohlížeti po způsobu záchrany z duchovní smrti.

A tak jsme svědky, jak miliónáři a kněží přidávají se k socialismu a vydávají časopisy a periodické tiskoviny na propagandu socialismu. Tvoření "settlementů" se strany bohatých vzdělanců, jejich opuštění přepychu rodných domů pro divočiny East Side, — to vše jest dokladem probouzejícího se ducha; je to předzvěstí postupného stoupání lidského života k platnosti v Americe. Krůček za krůčkem, lidstvo počíná chápat, že otroctví zlata je právě tak ničivo, jako otroctví chudoby.

Důležitou věcí jest, že lidé začali myslet. Země, v níž tak výtečné dílo, jako Jamesova "Filosofie Náboženství" bylo napsáno, — ta země dovede myslet. Je to země Henryho Georgea, Bellamyho, Jacka Londona, jež dává svůj veliký talent socialismu. Toto jest dobrým příkladem probouzejícího se "lidského ducha" v této mladé a svěží zemi zkoušející zlatou horečkou. Leč nejnepopíratelejší dokladem duchovního probuzení Ameriky zdá se mi být Walt Whitman. Budiž připuštěno, že jeho verše nejsou docela jako verše; avšak pocit pohanské lásky k životu je to, co mluví v nich, vysoké cenění muže, energie myšlenky, — to vše je krásné a mohutné. Whitman je skutečným demokratem, filosem; ve svých knihách on první snad položil první základy skutečné demokratické filosofie, — nauku o svobodě, kráse a pravdě, a o souladu jejich splýnutí v člověku. Vždy více a více zájmu v záležitostech mysle a ducha, ve vědě a v umění, — toť, co přeju Američanům z plna srdce. A to těž jim přeju: vývoj opovržení peněz!

Po všem tom, co jsem řekl, cítím proti své vůli se býti nucen

ným učiniti srovnání Evropy s Amerikou. Na oné straně oceánu je mnoho krásy, mnoho svobody ducha a smělá, důrazná činnost myšlenková. Tam umění vždy září jak obloha v noci jest oživena třeptem nehybnoucích hvězd. Na této straně není krásy. Neurvalá svéžest politického a sociálního mládí je spoutána rezavými řetězy staré puritánské morality spojené se zacházejícími zlomky mrtvých předsudků.

Evropa ukazuje stopy morální vyzířlosti a v následcích toho skepticismu. Zkoušela mnoho. Její duchovní muka splodila aristokratickou apatii, — dohnala ji k touze po míru a klidu. Duchovní hnutí proletariátu, nesoucí v sobě nužnost nové krásy a nové radosti, nebudí ve vzdělaných třídách evropské společnosti ničeho jiného, než ulekanost pro jejich klid a pro jejich staré pohodlné zvyky.

Amerika ještě netrpěla záchvaty nespokojeného ducha, — ještě nepocítila bolesti mozku. Nespokojenost právě jen vzklíčila. A zdá se mi až Amerika obrátí svou energii k otázce svobody ducha, že svět bude svědkem divadla ohromného požáru, požáru, jenž vyvstí tuto zemi ze špíny zlata a ze špíny předsudků, — a že pak ona zářiti bude jako velikolepý, vyhrůšený diamant, obrážející ve svém velikém srdci všechnu myšlenku světa, všechnu krásu života.

Amerika je silná, Amerika je zdravá! A třeba že i nemocný Dostojevskij potřebnější byl světu než bohatství, zdravím překypující kramářů, přece budeme doufat, že děti kramářů stanou se skutečnými Demokraty; totiž, aristokraty ducha. Neboť je daleko příjemnější žiti, jednáme-li s lidmi lépe než si zasluhují. Není tomu tak?

NA HŘBITOVĚ.

Zelená se tráva po hřbitově. Snad jí našlo zde ptačtvo zpěvné? Naděje spíš že to pohrobené zase vzešly, by snad byly zjevné.

Červená se kvítí po hřbitově. Snad ho šázela zde lidská ruka? Ba spíš myslím, že to pohrobená láska jest i její drahá muka.

Vždy mi připadají na mysli básně Nerudovy "Hřbitovní kvítí", zniehž několik veršů kladu zde na počátek těchto řádek, když vstupují na některé z našich polí věčného klidu a míru.

Táhly mně ty verše hlavou, když jsem onehdy se prvně octnul na "Českém Hřbitově" v Cedar Rapidsích.

Ještě před několika lety mohlo se asi o něm deklamovat s Nerudou:

Na pahorku leží pole chudé — ostrov v časův proudu — málo známo, ...

Dnes to není více pole chudé. Je tomu teprve 10 let, co hřbitov ten otevřen a dnes počlívá jeho úprava svědčí o tom, že se na něm pracovalo pilně. Dne 20. května 1896 pojal to pole ve svou náruč ku věčnému spánku prvního hosta, Antonii Strakovou, jak o tom svědčí pěkný pomník věnovaný zemřelému Cedar Rapidským Sokolstvem, ten kus půdy věnovala prvnímu hosti správa hřbitova zdarma a hle, co zatím v té krátké řadě deseti let tu lásky a muk pohřbeno. Dnes všude pěkného mramoru, jež si postavili naši lidé na označení míst jim drahých. Váude pěkný zelený koberec a na něm živých, pestrých květinových ozdob. A nejen jednotliví majitelé lotů, ale celá správa hřbitova stará se pilně o důstojnou jeho úpravu, upravuje cesty, zakládá nádherné květinové záhony, prak-

tickým rozváděním vody ze samočinného čerpadla zabezpečuje, aby všechna ta zelená a květinová pestrost udržela svoji svěžest. — Z osmi zastoupených tu českých spolků jest voleno družstvo hřbitova, po třech za spolek, z těch vždy jeden jest volen do ředitelstva, takže toto celkem z osmi členů sestává. Že se činnost správy hřbitovni nejen s krásným vnějším úspěchem setkává, ale také s pochopením a zájmem obecnstva je patrné z toho, že již nastala skutečná potřeba pamatovati na rozšíření hřbitova a zakoupeno k tomu cíli dalších 8 akrů půdy za \$1800, které přiblíží celé průčelí hřbitova k veřejné silnici, čímž cena majetku toho značně stoupne.

Co se nám na Českém hřbitově zvláště líbí, je jeho malebná poloha. Ta vysoká poloha pole mírně zvlněného, které dává z výšších míst člověku pohled přes cíp města na okraj zalesněných kopců, dělá to místo vřidným útlukem a připomíná rozhledem na kousek našeho českého kraje. Vřak prý ti naši staří čeští lidé nejednou v podvečer se tady sejdu a hoví o těch dávných časech, o těch tam za mořem.

Nežli jsem opustil ta místa posvátného klidu, vylechl jsem u jednoho z hrobů, kde na vkusném mramorovém váleci vytesáno jméno "Berta Chmalova", krátkou historii zemřelé, která se posloučá jako kapitola z románu. Snad ji znáte, já ji ale slyšel prvně a myslím, že by měla býti vepsána v historii hřbitova. Ta dívka 23letá po krátkém pobytu zde v Čech ochuravěla zákeřnou nemocí tyfovou. Bez přátel a bez peněz dána do zdejší nemocnice, kde ji nemoc zklátila v hrob. Ale to vychladlé tělo nemohlo zaplatit nemocnici dluh i mělo jej splatit částečně tím, že by bylo prodáno na sekční stůl. Tomu zabránil lidský cit v srdcích několika lidí, kteří jistě nechtí mít za to kvitováno veřejnými dky. Krátce záci vedení česko-anglické školy zavedením své učitelky uspořádali sbírku, která vykoupila ledové tělo jich bývalé spolužačky z rukou humanitního ústavu, uspořádali za podpory některých místních dám, jež mají srdce na pravém místě, pohřeb, rodina páně Hanzlíkova přijala zemřelou na svůj lot a tytéž dámy uspořádáve k tomu cíli asi dva večírky, sebrali dosti, aby ono místo označili zmíněným pěkným pomníkem.

Tak umírá náš člověk vzdálen vlasti a příbuzných v obci dobrých lidí. Mimoděk vzpomněl jsem tu na matku zesnulé, jakými city přijala by zprávu o tom činu čistě lidskosti k svému dítěti, umírajícímu daleko v cizí zemi.

Zas táhla mojí hlavou slova Nerudova:

"Ach což ta láska mateřská přes časy, přes hrob hoří, neumrazí jí na horách, neuhasí jí v moři..."

K. B. Svoboda.

* Politováníhodné neštěstí potkalo v pátek večer dne 17. srpna mladé manželé Jedličkovi, kteří se před měsícem přistěhovali do domu č. 725 Loomis ul., odkud byli v zuboženém stavu dopraveni policej z canalportské stanice do okresní nemocnice. Jak bylo druhými spolunájemníky sděleno, našli se mladí manželé v pátek večer po 10. hodině samotní ve svém příbytku při večeři. Nešťastnou náhodou se prý stalo, že paní Jedličková skácela petrolejovou lampu na stůl, čímž zaviněna byla nebezpečná exploze, při níž byli oba mladí manželé tak nebezpečně popáleni, že musili býti dopraveni do okresní nemocnice, kde prohlášen stav jejich za povážlivý.